

цитъ, като се отдѣлятъ отъ православнитѣ си братя и воюватъ вѣчно, раздѣлени на мохамедани и католици? Единиятъ тѣхенъ лагеръ крепи чуждия азиатски завоевателъ, а другиятъ храни тлъститѣ капуцинери. Единственото спасение тукъ е да се обединятъ тритѣ групи въ името на общия си интересъ. „И Богъ помага на съединението; и по-силнитѣ врагове отстъпватъ предъ фалангата на съединения цѣлокупенъ народъ... После, има нужда отъ постоянство и търпение въ обединението, докато се получи желаната целъ... Най-парадоксалнитѣ и най-смѣлитѣ идеи, механически и нравствени, съ постоянство и търпение се изпълниха, и то отъ човѣци незначителни на пръвъ погледъ. Колко повече пъкъ една идея отъ каквото и да е естество, когато тя се изповѣдва отъ цѣль народъ.“

Разсжденията тукъ мѣрятъ, между друго, борбитѣ около българския черковенъ въпросъ, съ разногласието между автономисти, униати и патриаршисти у насъ. Порицава ли решително последната група българи, като предателска, той би желалъ, очевидно, да не се разкъсва народното единство, да не се всѣва никакъвъ разколъ на вѣрска почва, който може да парализува усилията за отърсване отъ фенерската иерархия.

Фенеръ му е противенъ, покрай всичко друго, и съ своето монашество. „Излишното или, по-добре да се каже, най-вредното съсловие на хермафродититѣ-монаси“ бичува той постоянно, щомъ се сѣти за ролята на т. н. таксидиоти между българитѣ, на тия суевѣрни ленивци, които, сами невежи и безнравствени, само затъпяватъ добродушния народъ. „Ежедневното имъ занимаване въ мѣнастиря се състои да работятъ каквото имъ заповѣда игуменътъ, да се черкуватъ сутринъ, на пладне и вечеръ, да служатъ богослужението и да се молятъ, като изговарятъ винаги думи, значението на които никога не разбиратъ“. Едва усвоили грамотность, тѣ четатъ само житията на отдавна починали монаси и постници, — „нѣщо унизително за единъ уменъ човѣкъ“, — и повтарятъ изреченията: „вѣрвай и недѣй пита“, „не бутай старитѣ предания“. Като таксидиоти, т. е. калугери, изпратени да събиратъ милостиня за мѣнастиря си, тѣзи хора разнасятъ само суевѣрия за чудотворни нѣща и насаждатъ най-грубъ фетишизмъ. Между друго, тѣ усърдно проповѣдватъ учението,